

Παραγραφή αξιώσεων κατ' αντιπροσώπου ν. 762/78. ΔΣ Ρώμης 1980. μεταβίβαση πλοίου. Παλιννόστηση.

Παραγραφή αξιώσεων από τη σύμβαση ναυτολόγησης κατά αντιπροσώπου ν. 762/1978. Εξάμηνη από την καταγγελία της σύμβασης ναυτολόγησης. Η προθεσμία αυτής κατ' άρθρ. 241 παρ. 1 ΑΚ αρχίζει από την επομένη της καταγγελίας και λήγει κατ' άρθρ. 242 ΑΚ όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και αν είναι αργία ή Σάββατο (άρθρ. 1 παρ. 12 ν. 1157/81) όταν περάσει η επόμενη εργάσιμη. Μετά τη διακοπή της παραγραφής με την άσκηση αγωγής αρχίζει νέα ομοειδής, η οποία διακόπτεται μετά από κάθε διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου. Ο χρόνος παραγραφής μπορεί να συμπληρωθεί και εφόσον ανάμεσα στη δημοσίευση της απόφασης και την άσκηση ενδίκου μέσου δε μεσολαβήσει άλλη διαδικαστική πράξη. Λόγος αναστολής του χρόνου παραγραφής είναι μεταξύ άλλων και ο δόλος του υπόχρεου. Τέτοιος υφίσταται όταν μετά την έκδοση πρωτοβάθμιας απόφασης ο αντίδικος προκαλεί δόλια συζήτηση για συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς και πριν τη συμπλήρωση της παραγραφής διαβεβαιώνει τον αντίδικο πληρεξούσιο ότι ακόμη και σε περίπτωση μη επίτευξης συμβιβασμού δε θα προέβαλε στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο την ένσταση παραγραφής.

Διεθνής Σύμβαση Ρώμης 1980 (κυρ. ν. 1792/88, ισχύς από 1.4.91) και εφαρμοστέο δίκαιο στη σύμβαση ναυτικής εργασίας. Προβλέπει ότι η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο που επέλεξαν τα συμβαλλόμενα μέρη. Η επιλογή όμως του εφαρμοστέου δικαίου δεν μπορεί να στερήσει τον εργαζόμενο από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του δικαίου που θα ήταν εφαρμοστέο αν δεν είχε γίνει η επιλογή, ήτοι (α) του δικαίου της χώρας όπου ο εργαζόμενος παρέχει συνήθως την εργασία του σε εκτέλεση της σύμβασης ακόμη και αν έχει αποσπασθεί προσωρινά σε άλλη χώρα (β) ο εργαζόμενος δεν παρέχει συνήθως την εργασία του σε μια μόνο χώρα, του δικαίου της χώρας που βρίσκεται η εγκατάσταση της επιχείρησης που τον προσέλαβε, εκτός αν από το σύνολο των περιστάσεων συνάγεται ότι η σύμβαση συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα οπότε εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της χώρας αυτής. Δεν πρέπει όμως να θίγονται οι κανόνες της χώρας του δικαστή που δικάζει την υπόθεση και ρυθμίζουν αναγκαστικά την περίπτωση ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο δηλ. οι κανόνες άμεσης εφαρμογής (άρθρο 7 παρ. 2 ΔΣΡ). Στις διατάξεις αναγκαστικού δικαίου κατ' άρθρ. 3 παρ. 3 ΔΣΡ περιλαμβάνονται και οι διατάξεις των ειδικά εφαρμοζομένων για τους εργαζόμενους συλλογικών συμβάσεων που καθορίζουν τα ελάχιστα όρια αποδοχών, τις αποδοχές άδειας και την αποζημίωση λόγω απόλυσης. Οι κανόνες άμεσης εφαρμογής δεν ταυτίζονται κατ' ανάγκη με τους κανόνες αναγκαστικού δικαίου, ούτε υπάγονται όλοι σ' αυτούς. Οι ένδικες συμβάσεις παρουσιάζουν στενότερο σύνδεσμο με το ελληνικό δίκαιο, διότι καταρτίστηκαν στον Πειραιά, με ελληνική αντιπρόσωπο εταιρεία και Έλληνα εκπρόσωπο ενώ και η πλοιοκτήτρια εταιρεία ήταν ελληνικών συμφερόντων, πολλά μέλη του πληρώματος μεταξύ των οποίων και ο πλοίαρχος ήταν Έλληνες, η διαχείριση του πλοίου γινόταν από την Ελλάδα, η σύνταξη των λογαριασμών μισθοδοσίας γινόταν σε έντυπα που χρησιμοποιούν ελληνικά πλοία με μνεία κρατήσεων που προβλέπονται από την ελληνική νομοθεσία (ΝΑΤ, ΟΓΑ, ΠΙΝΟ, χαρτόσημο κ.ά.).

Μεταβολή του προσώπου του πλοιοκτήτη ή του εφοπλιστή. Δεν επιφέρει τη λύση της σύμβασης εργασίας κατ' άρθρ. 6 παρ. 1 ν. 2112/20. Η συνέχιση της σύμβασης εξαρτάται από τη μεταβολή του προσώπου του εργοδότη, ο οποίος θεωρείται το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου παρέχεται η εργασία στο πλοίο. Η γενικότερη αρχή του παραπάνω άρθρου εναρμονίζεται με τη σύμβαση ναυτολόγησης έστω και αν ο νόμος δεν εφαρμόζεται στη ναυτική εργασία. Η ίδια αρχή προκύπτει και από το άρθρο 3 παρ. 2 π.δ. 572/1988, με το οποίο η ελληνική νομοθεσία εναρμονίζεται προς την οδηγία της ΕΟΚ 77/187/4-2-1977.

Ευθύνη αντιπροσώπου ν. 762/1978. Υφίσταται ανεξάρτητα από το δίκαιο που ρυθμίζει κατ' άρθρ. 25 ΑΚ και ΔΣ της Ρώμης, τη σύμβαση της ναυτικής εργασίας. Οι διατάξεις του ν. 762/1978 αποτελούν κανόνες άμεσης εφαρμογής και περιέχουν συγχρόνως λανθάνοντες

κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που καθορίζει ως εφαρμοστέο δίκαιο για την ευθύνη του αντιπροσώπου τη *lex fori*.

Μεταβίβαση πλοίου. Περιορισμένη ευθύνη αποκτώντος επί μεταβίβασης πλοίου ως ομάδας περιουσίας –μοναδικό περιουσιακό στοιχείο- δηλ. μέχρι της αξίας των μεταβιβαζομένων στοιχείων για τα χρέη που ανήκουν στην περιουσία (479 ΑΚ). Η απίτηση του δανειστή κατά του αποκτώντος περιουσία ή επιχείρηση που βαρύνεται με χρέη αποτελεί εξωσυμβατική ενοχή επί της οποίας εφαρμόζεται το δίκαιο που αρμόζει από το σύνολο των ειδικών συνθηκών.

Παλιννόστηση. Δικαιούται ο απολυόμενος ναυτικός για οποιαδήποτε αιτία που δεν μπορεί να καταλογισθεί σε αυτόν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 4 παρ. 1 περ. δ' της υπ' αρ. 23 ΔΣ Εργασίας (κυρ. ν. 1130/1981), η οποία παρέχει ευρύτερη προστασία εκείνης του 78 ΚΙΝΔ.

Πρόεδρος: Ε. ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ

Εισηγητής: Β. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

Δικηγόροι: Π. Σιούφας, Β. Σαζώνης

Κατά το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 762/78 ο αξιώσεις του ναυτικού εκ του νόμου αυτού, ο οποίος συνήψε σύμβαση ναυτολογήσεως με τον αντιπρόσωπο του πλοιοκτήτη, εφόσον στρέφεται κατ' αυτού (αντιπρόσωπο), υπόκεινται σε εξαμήνη παραγραφή, εκτός των αξιώσεων ένεκα ναυτικού ατυχήματος, οι οποίες υπόκεινται σε παραγραφή τριάντα μηνών. Άρχεται δε η παραγραφή αυτή από της καθ' οιονδήποτε τρόπο λύσεως της συμβάσεως ναυτολογήσεως (ΕΠ 1138/1996 Νμλ Ναυτ. Τμ. Εφ. Πειρ. 1996-97 σελ. 612, ΕΠ 545/1994 ΕΝΔ 22.353, ΕΠ 375/1995 ΕΝΔ 24.206, ΕΠ 234/1992 ΕΝΔ 21.274 Καμβύση Ναυτεργατικό Δίκαιο σελ. 296 και εκεί νμλγ). Σύμφωνα με την πιο πάνω διάταξη, που ως προς ο θέμα της έναρξης της παραγραφής συμπορεύεται με τη ρύθμιση του άρθρου 251 ΑΚ, η μεν παραγραφή της αξίωσης του ναυτικού αρχίζει από την ημέρα της καταγγελίας της σύμβασης ναυτολόγησης, η δε προθεσμία αυτής κατά το άρθρο 241 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα, που έχει εφαρμογή γενικώς στον υπολογισμό του χρόνου, από την επομένη του πιο πάνω χρονικού σημείου. Η ίδια προθεσμία λήγει κατά το άρθρο 242 ΑΚ όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και αν είναι κατά το νόμο αργία (ή Σάββατο –άρθρο 1 παρ. 12 ν. 1157/81- βλ. ΑΠ ολ 33/1996 ΕλΔνη 38.34, ΑΠ ολ 266/1985 ΕλΔνη 26.464, ΑΠ 119/2000 ΕλΔνη 41.1035, ΑΠ 782/2000 ΕλΔνη 42.154, ΑΠ 1038/2000 ΕλΔνη 42.436, ΕΠ 3/1998 ΕΝΔ 26.470 κ.α.), όταν περάσει η επομένη εργάσιμη. Εξάλλου από τη διάταξη του άρθρου 261 ΑΚ συνάγεται ότι αν η παραγραφή διακόπηκε με την άσκηση της αγωγής, η ίδια παραγραφή, δηλαδή ομοειδής με αυτή που διακόπηκε, αρχίζει σε κάθε περίπτωση –και ανεξαρτήτως του είδους της ως βραχυπρόθεσμης ή συνήθους- ευθύς από την αγωγή αυτή, διακόπτεται δε μετά από κάθε διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου και αμέσως μετά την επιχείρηση αυτής αρχίζει ισόχρονη με την αρχική παραγραφή, η οποία μπορεί να συμπληρωθεί με την παρέλευση του χρόνου που ισχύει γι αυτή, εφ' όσον δεν μεσολαβήσει κάποια νέα διαδικαστική πράξη ή άλλος λόγος διακοπής πριν από την τελεσίδικη περάτωση της δίκης. Έτσι εφόσον η αξίωση έχει καταστεί επίδικη μπορεί να συμπληρωθεί εν επιδικία, αν οι διάδικοι απρακτούν. (ΑΠ 852/2001 ΕλΔνη 42.928, ΑΠ 540/1999 ΕλΔνη 41.133, ΑΠ 1912/1999 ΕλΔνη 42.152 κ.α.). Ο χρόνος της παραγραφής δύναται να συμπληρωθεί και όταν από τη δημοσίευση της οριστικής αποφάσεως που συνιστά την τελευταία διαδικαστική πράξη και μέχρι να αρχίσει νέα δίκη με την άσκηση ενδίκου μέσου, δεν μεσολαβήσει άλλη διαδικαστική πράξη ή άλλος λόγος διακοπής της παραγραφής (ΑΠ ολ 1143/1983 ΝοΒ 32.673 ΕλΔνη 25.126, ΕΠ 1138/96 ο.π. ΕΠ 387/1999 ΕΝΔ 27.287). Ωστόσο ο νόμος αναγνωρίζει σοβαρούς λόγους διακοπής, συνεπεία των οποίων η πάροδος του χρόνου δεν έχει δυσμενείς συνέπειες για τον δανειστή. Τέτοιοι λόγοι αναστολής της παραγραφής είναι πλην άλλων και ο δόλος του υπόχρεου (255 ΑΚ-ΑΠ 852/2001 ΕλΔνη 42.928). [...]

Κατά το άρθρο 25 του ΑΚ, οι ενοχές από τη σύμβαση ρυθμίζονται από το δίκαιο στο οποίο υποβλήθηκαν τα μέρη και αν δεν ορίστηκε τέτοιο εφαρμόζεται το δίκαιο που αρμόζει από το σύνολο των ειδικών συνθηκών (βλ. και ΑΠ 424/1995 ΕΝΔ 24, 124). Περαιτέρω από τις διατάξεις των άρθρων 2, 3 παρ. 1 και 2, 4 παρ. 1, 6 και 10 της Σύμβασης της Ρώμης του

1980, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, που κυρώθηκε στην Ελλάδα με το ν. 1792/1988, έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος και τέθηκε σε ισχύ την 1/4/1991, έχει δε οικουμενική εφαρμογή, συνάγεται ότι τα μέρη είναι δυνατόν να επιλέξουν το δίκαιο που θα διέπει τη σύμβαση. Η επιλογή όμως από τους συμβαλλόμενους του εφαρμοστέου δικαίου, προκειμένου για σύμβαση εργασίας, δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τον εργαζόμενο από την προστασία που εξασφαλίζουν σ' αυτόν οι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του δικαίου που θα ήταν εφαρμοστέο, αν δεν είχε γίνει η επιλογή. Οι διατάξεις αυτές είναι του δικαίου της χώρας όπου ο εργαζόμενος παρέχει συνήθως την εργασία του σε εκτέλεση της σύμβασης, ακόμη και αν έχει αποσπασθεί προσωρινά σε άλλη χώρα, ή, αν ο εργαζόμενος δεν παρέχει συνήθως την εργασία του σε μία μόνο χώρα, αυτές του δικαίου της χώρας που βρίσκεται η εγκατάσταση που τον προσέλαβε, εκτός εάν και στις δύο πιο πάνω περιπτώσεις από το σύνολο των περιστάσεων συνάγεται ότι η σύμβαση της εργασίας συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα, οπότε εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της άλλης χώρας (ΑΠ 654/1997 ΕΝΔ 25.372, ΑΠ 1197/1999 ΕΛΔνη 41.724, ΕΝΔ 27.355, ΑΠ 515/1998 ΕΕΔ 58.646, ΕΝΔ 26.375, ΑΠ 561/2001 ΕΝΔ 29.283 ΑΠ 541/2001 ΕΝΔ 29.286). Περαιτέρω, όμως το τελευταίο αυτό δίκαιο, που προκρίνεται ως εφαρμοστέο στη σύμβαση εργασίας, πρέπει, σύμφωνα και με τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 της ίδιας Σύμβασης, να μη θίγει την εφαρμογή κανόνων δικαίου στη χώρα του δικαστή που δικάζει την υπόθεση, οι οποίοι ρυθμίζουν αναγκαστικά την περίπτωση, ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο. Πρόκειται για τους λεγόμενους κανόνες άμεσης εφαρμογής (βλ. σχετ. ΑΠ 561/2001 ο.π., ΑΠ 541/2001 ΕΝΔ 29.286 ΕΠ 3/1998 ΕΝΔ 26.470, ΕΠ 520/1993 ΕΝΔ 21.432, και εκεί σημειούμενη νμλγ). Διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, σύμφωνα με άρθρο 3 παρ. 3 της ίδιας Σύμβασης θεωρούνται εκείνες από τις οποίες το δίκαιο της χώρας στην οποία ισχύουν δεν επιτρέπει παρέκκλιση, σ' αυτές δε περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι διατάξεις των ειδικά εφαρμοζομένων για τους εργαζόμενους συλλογικών συμβάσεων, που καθορίζουν τα ελάχιστα όρια αποδοχών, αποδοχές αδειάς και αποζημίωση λόγω απολύσεως (ΑΠ 541/2001 ο.π., ΑΠ 541/2001 ΕΝΔ 29.286, ΑΠ 654/1997 ΕΝΔ 25.372, ΑΠ 515/1998 ΕΝΔ 26.375, ΑΠ 1197/99 ΕΝΔ 27.355, ΕΠ 1276/1997 ΕΝΔ 25.443, ΕΠ 520/1993 ΕΝΔ 21.431, ΕΠ 308/1999 ΕΝΔ 27.287, ΕΠ 3/1998 ΕΝΔ 26.470 και εκεί νμλγ). Σχετικά με την εφαρμογή των ελληνικών ΣΣΝΕ και επί αλλοδαπών ναυτικών (βλ. ΑΠ ολ 47/1987 ΕΝΔ 15.385, ΑΠ 668/1985 ΕΝΔ 14.76). Πρέπει δε να παρατηρηθεί ότι οι κανόνες άμεσης εφαρμογής δεν ταυτίζονται κατ' ανάγκη με τους κανόνες αναγκαστικού δικαίου, ούτε υπάγονται όλοι σ' αυτούς (βλ. σχετ. ΑΠ 561/2001, ΑΠ 541/2001 ο.π.). Στην προκειμένη περίπτωση από όλα τα έγγραφα που προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι και από τις... ένορκες βεβαιώσεις που έχουν ληφθεί νομοτύπως κατ' άρθρο 671 παρ. 1 ΚπολΔ ενώπιον του Ειρηνοδίκη Πειραιώς, αποδείχθηκαν τα εξής: Η πρώτη εναγομένη-εκκαλούσα εφεσίβλητη εταιρεία, που εκπροσωπείται από τον τρίτο εναγόμενο-εκκαλούμενο-εφεσίβλητο, η οποία εταιρεία ενεργούσε ως αντιπρόσωπος στην Ελλάδα της αλλοδαπής εταιρείας "P.S. SA", που εδρεύει στην Κύπρο, πλοιοκτήτριας τότε του με Κυπριακή σημαία φορτηγού πλοίου "P" 33.552 κ.ο.χ., 54.540 TDW, προσέλαβε τους ενάγοντες με χωριστές συμβάσεις ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου που καταρτίστηκαν στον Πειραιά στις 4/1/1998. Οι ενάγοντες αλλοδαποί ναυτικοί ναυτολογήθηκαν στο πιο πάνω πλοίο την ίδια ημέρα ο πρώτος ως βοηθός μάγειρα, ο δεύτερος ως ναύτης και ο τρίτος ως ανθυποπλοίαρχος. Ο μηνιαίος μισθός του πρώτου καθορίστηκε στο ποσό των 750 δολαρίων ΗΠΑ, του δεύτερου των 730 Δολ. ΗΠΑ και του τρίτου των 1500 δολαρίων ΗΠΑ, ή στο ισότιμο σε δραχμές ποσό των 210.000, 205.000 και 420.000 δραχμών αντίστοιχα. Με τις συμβάσεις αυτές ρητώς συμφωνήθηκε ότι ο ενάγοντες προσλαμβάνονται με τις πιο πάνω ειδικότητες και αποδοχές «για περίοδο που καθορίζεται από το σχετικό δίκαιο της Κυπριακής κυβερνήσεως». [...]

Από τα προαναφερόμενα αποδεικτικά στοιχεία δεν αποδείχθηκαν οι ισχυρισμοί των διαδίκων περί ειδικής συμφωνίας για την υπαγωγή των ενδίκων συμβάσεων στο επικαλούμενο απ' αυτούς δίκαιο. Ειδικότερα, από τον πιο πάνω αναφερόμενο και περιεχόμενο όρο των συμβάσεων περί προσλήψεως των εναγόντων «για περίοδο που καθορίζεται από το σχετικό δίκαιο της Κυπριακής κυβερνήσεως», σαφώς προκύπτει ότι οι συμβαλλόμενοι υπήγαγαν στο δίκαιο της Κύπρου τις συμβάσεις αυτές μόνο ως προς τη διάρκειά τους, χωρίς να συμφωνηθεί η εξ ολοκλήρου υπαγωγή τους στο εν λόγω δίκαιο. Η κατ' αυτό τον τρόπο ρύθμιση τμήματος

μόνο των συμβάσεων είναι επιτρεπτή-(βλ. ΕΠ 250/1996 ΕΝΔ 24.344). Έτσι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 ΑΚ, σε συνδυασμό με τις προαναφερόμενες διατάξεις της Δ.Σ. της Ρώμης, που εφαρμόζονται και για τις ένδικες συμβάσεις, εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο που αρμόζει από το σύνολο των ειδικών συνθηκών και το οποίο είναι το ελληνικό, σύμφωνα με τα όσα θα γίνουν δεκτά πιο κάτω. Περαιτέρω όμως ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία γίνει δεκτό ότι τα συμβαλλόμενα μέρη με τον προαναφερόμενο όρο των συμβάσεων συμφώνησαν την υπαγωγή αυτών στο δίκαιο της Κύπρου και πάλι εφαρμοστέο δίκαιο είναι το ελληνικό. Τούτο δε διότι, όπως αποδείχθηκε, το δίκαιο που συνδέεται στενότερα με τις συμβάσεις αυτές είναι το ελληνικό και επομένως η επιλογή του δικαίου της Κύπρου, ως εφαρμοστέου, δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τους ενάγοντες ναυτικούς, οι οποίοι συνήθως δεν παρέχουν την εργασία τους σε μία μόνο χώρα, από την προστασία που εξασφαλίζουν σ' αυτούς οι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του Ελληνικού δικαίου που θα ήταν εφαρμοστέο, αν δεν είχε γίνει η επιλογή. Ειδικότερα, το δίκαιο που συμφωνήθηκε ότι θα διέπει την σύμβαση ταυτίζεται με εκείνο της σημαίας του πλοίου, δηλαδή με εκείνο της χώρας όπου οι εργαζόμενοι ναυτικοί παρείχαν στην συγκεκριμένη περίπτωση την εργασία τους. Το δίκαιο αυτό, το οποίο κατά το άρθρο 6 παρ. 1 και 2 εδ. α' της Σύμβασης της Ρώμης θα ήταν καταρχήν εφαρμοστέο, πλην της σημαίας του πλοίου, δεν συνδέεται κατ' άλλον τρόπο με τις συμβάσεις, αφού η πλοιοκτήτρια εταιρεία, εκτός από την εγγραφή του πλοίου στο νηολόγιο, δεν είχε άλλο σημαντικό σύνδεσμο με την Κύπρο. Αντίθετα οι ένδικες συμβάσεις παρουσιάζουν από το σύνολο των περιστάσεων στενότερο σύνδεσμο με το ελληνικό δίκαιο, διότι αυτές καταρτίστηκαν στο Πειραιά με ελληνική αντιπρόσωπο εταιρεία και Έλληνα εκπρόσωπο της τελευταίας, ενώ και η πλοιοκτήτρια εταιρεία ήταν ελληνικών συμφερόντων. Επιπλέον πολλά μέλη του πληρώματος του πλοίου στο οποίο προσλήφθηκαν να εργαστούν οι ενάγοντες ήταν Έλληνες, μεταξύ των οποίων και πλοίαρχος. Επίσης η διαχείριση του πλοίου, τόσο κατά την κατάρτιση των συμβάσεως, αλλά και μέχρι τη λύση της, γινόταν από την Ελλάδα (Πειραιά), σύνταξη των λογαριασμών μισθοδοσίας γινόταν σε έντυπα που χρησιμοποιούν ελληνικά πλοία, όπου γίνεται μνεία κρατήσεων που προβλέπονται από την ελληνική νομοθεσία (ΝΑΤ, ΟΓΑ ΠΝΟ, χαρτόσημο κλπ). Το δίκαιο επομένως αυτό που συμφωνήθηκε ως εφαρμοστέο (Κύπρου), ενόψει του χαλαρού δεσμού με την ένδικη σύμβαση δεν πρέπει να στερήσει τον εργαζόμενο ενάγοντα από την εφαρμογή των αναγκαστικού δικαίου διατάξεων των ελληνικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και αυτές που καθιστούν υποχρεωτική την πληρωμή των νομίμων αποδοχών, αποδοχών αδείας, αμοιβή υπερωριακής εργασίας και αποζημίωση λόγω απολύσεως, σύμφωνα με τη πιο πάνω διάταξη του άρθρου 6 της Δ.Σ. της Ρώμης (και όχι της μη εφαρμοζόμενης στην προκειμένη περίπτωση διατάξεως του άρθρου 7 παρ. 2 της ίδιας Δ.Σ.). Στις διατάξεις δε του ελληνικού δικαίου στηρίζουν και οι ενάγοντες τις αναφερόμενες στην αγωγή απαιτήσεις τους. Επίσης το επικαλούμενο από τους εναγόμενους ως εφαρμοστέο δίκαιο της Μάλτας για το μετά τις 28/1/1998 διάστημα, ουδεμία σχέση είχε με τις συμβάσεις που καταρτίστηκαν στις 4/1/1998 (στις 28.1.1998 δεν καταρτίστηκαν άλλες συμβάσεις, όπως θα αναφερθεί στην επόμενη παράγραφο).

Συνεπώς το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, αν και εν μέρει διαφορετική αιτιολογία έκρινε ότι οι ένδικες συμβάσεις ρυθμίζονται από το ελληνικό δίκαιο, δεν έσφαλε, και οι αιτιάσεις των εναγομένων-εκκαλούντων, οι οποίες διαλαμβάνονται στον πρώτο λόγο της εφέσεως αυτών (στοιχείο δ), με τις οποίες υποστηρίζονται τα αντίθετα, είναι αβάσιμες και πρέπει να απορριφθούν.

Η μεταβολή από οποιαδήποτε αιτία του προσώπου του πλοιοκτήτη ή του εφοπλιστή δεν επιφέρει τη λύση της συμβάσεως, κατά τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 2121/20 η δε συνέχιση δε της συμβάσεως δεν εξαρτάται από τη μεταβολή του προσώπου του εργοδότη, ο οποίος στη σύμβαση ναυτολογήσεως πρέπει να θεωρηθεί το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου παρέχεται η εργασία στο πλοίο, δηλαδή κατά κανόνα ο εκμεταλλευόμενος αυτό είτε ως πλοιοκτήτης είτε ως εφοπλιστής. Τούτο προκύπτει από τη θεσπιζόμενη με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 2112/20 γενικότερη αρχή, η οποία εναρμονίζεται και με τη σύμβαση ναυτολογήσεως έστω και αν ο νόμος αυτός δεν εφαρμόζεται στη ναυτική εργασία. (Δ. Καμβύση, Ναυτεργατικό Δίκαιο 1994 σελ. 161, 319 σημ. 8α). Η ίδια αρχή προκύπτει και από με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 του π.δ. 572/1988, με το οποίο η ελληνική νομοθεσία

εναρμονίζεται προς την οδηγία της ΕΟΚ 77/187/14-2-1977 (βλ. ΑΠ 318/1998 ΕλΔνη 39.1578).

Από τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 762/78 προκύπτει ότι η επέκταση της ευθύνης και στα αναφερόμενα στον εν λόγω νόμο πρόσωπα του αντιπροσώπου και του νομίμου εκπροσώπου τούτου, αν εκείνο είναι νομικό πρόσωπο, χωρεί ανεξάρτητα από το δίκαιο που ρυθμίζει κατά το άρθρο 25 ΑΚ και τη ΔΣ Ρώμης, κατά τα πιο πάνω αναφερόμενα, τη σύμβαση ναυτικής εργασίας, ακόμη δηλαδή και αν πρόκειται να εφαρμοσθεί αλλοδαπό δίκαιο που δεν προβλέπει ανάλογη ευθύνη του αντιπροσώπου. Η καθιέρωση της ευθύνης του αντιπροσώπου ως συνέπεια της εξουσίας του να αντιπροσωπεύει τον εργοδότη στην κατάρτιση της σύμβασης ναυτικής εργασίας, δηλαδή ως συνέπεια της πληρεξουσιότητας αυτού, επιβάλλει την παραδοχή ότι εκείνη διέπεται από το δίκαιο του τόπου όπου ενεργεί ο πληρεξούσιος (Lex loci actus) και κατά συνέπεια, εφόσον σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο η ενέργειά του γίνεται στην Ελλάδα, το ελληνικό δίκαιο τυγχάνει στην προκειμένη περίπτωση εφαρμογής και ειδικότερα ο ν. 762/78, οι διατάξεις του οποίου αποτελούν κανόνες άμεσης εφαρμογής και περιέχουν συγχρόνως λανθάνοντες κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που καθορίζει ως εφαρμοστέο δίκαιο για την ευθύνη του αντιπροσώπου την lex fori (ΑΠ 1288/1994, ΕΠ 65/1997 Νμλγ Εφ Πειρ 1996-97 σελ. 189).

Κατά το άρθρο 479 ΑΚ, το οποίο εφαρμόζεται και για απαιτήσεις από σύμβαση ναυτικής εργασίας, σε περίπτωση μεταβίβασης περιουσίας αυτός που την αποκτά ευθύνεται έναντι του δανειστή μέχρι την αξία των μεταβιβαζομένων στοιχείων για τα χρέη που ανήκουν στην περιουσία. Η διάταξη δε του άρθρου αυτού εφαρμόζεται και επί μεταβίβασης πλοίου ως ομάδα περιουσίας –μοναδικό περιουσιακό στοιχείο- για τις αξιώσεις ναυτικού εργαζομένου στο πλοίο αυτό με σύμβαση ναυτικής εργασίας (ΑΠ 424/1995 ΕΝΔ 24.124, ΑΠ 424/1995 ΕΝΔ 24.124, πρβλ ΕΠ 87/1995 ΕΝΔ 24.18, ΕΠ 694/1993 ΕΝΔ 22.16 βλ. και Καμβύση ο.π. σελ. 112).

Παραλλήλως, όπως προαναφέρθηκε, κατά τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5 της από 19-6-1980 Σύμβασης της Ρώμης, η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο που επέλεξαν τα συμβαλλόμενα μέρη, στην περίπτωση δε που το δίκαιο αυτό δεν έχει επιλεγεί, η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα. Η ρύθμιση αυτή είναι ταυτόσημη με εκείνη του άρθρου 25 ΑΚ, σύμφωνα με το οποίο αν τα μέρη δεν υποβλήθηκαν σε ορισμένο δίκαιο, εφαρμόζεται εκείνο που αρμόζει στην σύμβαση από το σύνολο των ειδικών συνθηκών. Με τις διατάξεις όμως αυτές ρυθμίζεται το εφαρμοστέο δίκαιο επί διεθνών συναλλαγών, όταν πρόκειται για ενοχή από σύμβαση και όχι και για εξωσυμβατική ενοχή, όπως είναι η απαίτηση του δανειστή κατ' εκείνου που αποκτά περιουσία ή επιχείρηση που βαρύνεται με χρέη (άρθρο 479 ΑΚ) και αυτό διότι από το συνδυασμό των περιεχόντων διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ορισμών του ΑΚ, προκύπτει ότι επί εξωσυμβατικών ενοχών, εφαρμόζεται το δίκαιο που αρμόζει από το σύνολο των ειδικών συνθηκών και εξευρίσκεται με την στάθμιση των στοιχείων που θεμελιώνουν την ενοχική σχέση και την εκτίμηση των περιστάσεων και συνθηκών (ΕΠ 990/1993 ΕΝΔ 22.165, ΕΠ 825/1990 ΕΝΔ 19.128, ΕΠ 22/1990 ΕΝΔ 18.149, ΕΠ 1193/1995 και 1105/95, ΕΡ 486/1998 αδημ, ΕΑ (πλειοψ) 1780/1977 ΕΕμπΔΚΗ 455, βλ. και Τούση, Γεν. Αρχαί παρ. 16, έκδ. Β', Κρητικός σε ΑΚ Γεωργιάδη-Σταθόπουλου τ.Π, άρθρο 479 VIII σελ. 665). [...].

Περαιτέρω από τα αυτά αποδεικτικά μέσα που αναφέρθηκαν πιο πάνω αποδείχθηκαν και τα εξής: Οι ενάγοντες μετά τη ναυτολόγησή τους στο ένδικο πλοίο προσέφεραν σ' αυτό τις υπηρεσίες τους με την ιδιότητα που προσλήφθηκαν μέχρι στις 3/8/1998, ημερομηνία κατά την οποία απολύθηκαν στο Μπαντάρ Αμπάς του Ιράν με δική τους αίτηση, η οποία έγινε δεκτή από τον πλοίαρχο. Ο ισχυρισμός αυτών ότι απολύθηκαν μετά από μονομερή και αναίτια καταγγελία της συμβάσεως αυτών από τον πλοίαρχο δεν αποδείχθηκε. Το αναφερόμενο στην ένορκη βεβαίωση που προσκομίζουν οι ενάγοντες και μη περιεχόμενο στην αγωγή περιστατικό, ότι αυτοί απολύθηκαν από τον πλοίαρχο διότι διαμαρτυρήθηκαν για την μη καταβολή οφειλομένων σ' αυτούς αποδοχών, δεν κρίνεται πειστικό ενόψει και των λοιπών αποδεικτικών στοιχείων, από τα οποία προκύπτει ότι η απόλυση αυτών έγινε όχι για το λόγο αυτό, αλλά διότι οι ίδιοι ο ενάγοντες ζήτησαν την απόλυσή τους. Συνεπώς αυτοί δεν δικαιούνται την προβλεπόμενη από τις διατάξεις των άρθρων 72, 74, 75 και 76 του ΚΙΝΔ αποζημίωση, όπως ορθώς έκρινε το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, και τα όσα αντίθετα

υποστηρίζουν οι ενάγοντες-εκκαλούντες με τον 2^ο λόγο εφέσεως είναι αβάσιμα και πρέπει να απορριφθούν. Οι ενάγοντες όμως δικαιούνται εξόδων παλιννοστήσεως. Η λύση της συμβάσεως με αίτησή τους δεν στερεί του δικαιώματος αυτών προς λήψη των εν λόγω εξόδων, αφού, σύμφωνα με την περ. δ του άρθρου 4 της 23/1926 διεθνούς σύμβασης εργασίας «περί παλιννοστήσεως ναυτικών» που κυρώθηκε με τον ν. 1130/1981 και η οποία παρέχει ευρύτερη προστασία εκείνης του άρθρου 78 του ΚΙΝΔ, τα έξοδα παλιννοστήσεως δεν δύναται να επιβαρύνουν τον ναυτικόν εφόσον απελύθη «λόγω απολύσεως δι' οιαδήποτε αιτίαν, ήτις δεν δύναται να καταλογισθεί εις αυτόν». (Δ. Καμβύση, Ναυτεργατικό Δίκαιο 1994, σελ. 361 επ., 370 ΕΠ 1157/1997 ΕΝΔ 25.459, ΕΠ 947/1985 ΕΝΔ 14.64). Οι ισχυρισμοί των εναγομένων-εκκαλούντων ότι οι ένδικες συμβάσεις λύθηκαν με υπαιτιότητα των εναγόντων, οι οποίοι έφυγαν από το πλοίο παρά την αντίδραση του πλοίαρχου, είναι αβάσιμοι, αφού όπως ήδη έγινε δεκτό, οι συμβάσεις λύθηκαν μεν μετά από αίτηση των εναγόντων, οι αιτήσεις όμως αυτές έγιναν δεκτές από τον πλοίαρχο. Τούτο προκύπτει και από το γεγονός ότι η εναγομένη πλοιοκτήτρια κατέβαλε στον καθένα από τους ενάγοντες το συνολογούμενο ποσό των 315.110 δρχ. για έξοδα παλιννοστήσεως (έξοδα διατροφής και διαμονής στο Μπαντάρ Αντάς και αεροπορικά έξοδα Μπαντάρ-Αμπάς-Κάιρο). Συνεπώς, τα ποσά αυτά δεν καταβλήθηκαν χωρίς νόμιμη αιτία στους ενάγοντες και κατ' ακολουθίαν δεν υφίσταται απαίτηση για επιστροφή αυτών, έτσι ώστε να δύναται να προβάλουν οι εναγόμενοι ένσταση συμψηφισμού των ποσών αυτών με τις αναφερόμενες στην αγωγή απαιτήσεις. Δεν έσφαλε, επομένως, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο το οποίο απέρριψε κατ' ουσίαν την ένσταση αυτή του συμψηφισμού (440 ΑΚ) και τα όσα αντίθετα υποστηρίζουν οι εναγόμενοι-εκκαλούντες με τον 2^ο λόγο της εφέσεως αυτών είναι αβάσιμα και πρέπει να απορριφθούν. [...].